

ההפוגה - השקט לפני הסערה

ההפוגה הראשונה שנכתפה עלי ידי האו"ם היתה הצלה למדינה הצעירה. בירושלים הנצורה הגיעו הלוחמים לנשימתם האחרונה, עמדו ללא נשק, ללא תחמושת, ללא מזון. כדרום פרצו המצרים (מבלי להרגיש זאת) את קריההגנה העברי הרק, ליד גבעה 96, יכלו למעשה להתקדם עד תל-אביב. בכל רהבי

לא הקפיד בשם. העיקר בשבילו היתה, כנראה, המטרה. כי יש גם אנגלים בעלי לב ובעלי שיקול דעת הגיוני. אחרי כמה שנות שרות בשלטון הדיכוי הבריטי הגיע גיוני למסקנה הנכונה וידוע שהצדק אינו עם הרודפים, אלא עם הנרדפים. ואז הוא מוסר את כל כספו, מאה לירות, לקופאי של הבנק ומקבל מידיו תעודת-חוב של ממשלת ישראל. מכאן עשה את פעמיו ישר אל הנמל ויחד עם הגנרל מקמילן חזר לאנגליה. כי שמאחוריו הארץ שלמען הגנתה תרם את כל כספו. אכן, יש גם אנגלים כאלה...

— אמור גא, איפה קונים כאן את ה"דג"איש חור בונד"ס? הוא התכחז לשטרי המלחמה היהודיים ולא ידע, שאצלנו, לפי חוקי הצניעות הצינתי, קוראים להם "תעודות המלחה הלאומי" בלי זכר למלחמה. על כל פנים הוא

בין הקרבות

האנשים הפשוטים בעורף צלה ובן-ציון ברווה מפרדס-חנה נתנו לעם כל מה שהיה להם. הם נתנו את בנם, יהונתן, מיד עם ראשית הגיוס לצבא. ובנפלו חלל על הרי יהודה, במקום שם נולד, כתבו ההורים במכתב לאחד המוסדות, שהם מצטערים על שהבן נלחם רק זמן כה קצר. מסתבר שהאויב גדול ורב וצריך להכות בו הרבה... ובשביל בית ברוזה עדיין לא נגמרה המלחמה. הם הקריבו כל מה שהיה להם, את היקר ביותר, ובכל זאת מצאו שהם יכולים להקריב עוד משהו. והם הביאו להנהלת המלחמה הלאומי 500 לא"י, כל כספי הסכונותיהם, הכסף שנחסך לצרכי יהונתן, לכשיצטרך לעמוד ברשות עצמו. עכשיו, כשהונתן נמסר לעם — הלך אחריו גם כספו... ואותה פועלת מקרית חיים, שבקשה לה שאר אלמונית, נתנה את שני בניה למלחמה. היא נשארה יחידה בבית, מחכה בכליון עינים לשובם. אבל בינתיים, עד שישבו, צריך לדאוג להם. צריך להבטיח להם נעלים טובות וגופיה נקיה ומטה נוחה... אתם יודעים את דאגותיה הקטנות של אמה, ש"הרי בן נשאר בן וכשהוא רחוק מן הבית גוברות הדאגות...

חיים גמזו והמצרי בעתונות הצרפתית, המוקדשת לאמנות ה"פלאסטית", הוקדש מקום רב לתעידת מנהלי המוזיאונים שנערכה לתעידת מנהלי המוזיאונים אוניס שנערכה בפאריס בחסות "אונסקו" — המועצה לתרבות וחנוך שליד ארגון האומות המאוחדות. כידוע משתתף בתעידה גם ד"ר חיים גמזו, מנהל מוזיאון תל-אביב וסופר "העולם הזה". דרך אגב: על השתתפות נציג ישראל בתעידה זו יש להודות במידה רבה, לצירי ראובן, שיום את הנסיעה והשתדל במוסדות הממשלה כדי שהיא תצא לפועל. הסופר פייר דיקארג מפרסם בשבועון "אדנן" פיליטון חי ומלא הימור מהמתרחש סביב התעידה ומפגישות הנציגים של מדינות שונות בכינוס תרבותי-אמנותי זה. "בעירוביה גדולה זו של אומות — כותב פייר דיקארג — מדינת ישראל ומצריים נציג גשו בשלום... נציג מצרים אמר בסעודת הפתיחה לדוקטור גמזו המתרגם: "גשתה לכי ביד יציאתם של הבריטים". "ואני — השיב לו הד"ר גמזו — מרים איז כוסי לכבוד יציאתכם אתם מארץ-ישראל".

אמא מקרית חיים קראה בעתון הודעה של קצין מפקדת ההגנה, שכספי המלוה הלאומי מיועדים לציוד החייל ולחזוקת המערכה. היא קראה בעתון ונוכרה, שאישים שמורות אצלה 100 לירות. אלה הם כספי פיצויים שקבלה כשפוטרה ממקום עבודתה לפני שנה. היא שמרה על הכסף הזה לשעת הדחק, שמא תודקק לוי. אולם עכשיו החליטה להלח את כספה לעם — בשביל גופיה נקיה ונעלים טובות לבנה ולבני אמהות אחרות... ובכפר מל"ל יושב מרדכי פוקסמן. וכי שהוא מביא אל הבנק את כל כספי חסד כיוותיו, 500 לא"י, הוא מבקש מן הקופאי לקבל מידיו גם פתקה קטנה אל כבוד ה"ממשלה היהודית": "כל ימי" — כתב פוקסמן — "שחכית' לרגע זה, ועתה כשזקנתני ואיני מסוגל לעזור עוד בגופי לשחרור הארץ, הרי עלי לתת לפחות את כספי..." הוא בא בעצמו אל הבנק. סרב למסור מצוה זו בידי שליח.

סימפוזיה ירושלמית ירושלמי מכובד, איש מוזיקאלי, מעולי גרמניה, אמר: — עכשיו אצלנו בירושלם, יש חיים מוזרי קאליים אינטנזיביים מאוד. כל הזמן מנגנים את הסימפוזיה K-DUR, כדור מאת פזונוי...

חייל אל חייל

הוא שכב לו בצד הרך, עת דהרתי כג'יפ אל הקרב. הוא שכב ערירי וכלי נוע, המוות סגר את עיניו.

את זאת לא אדע לעולם. הלחם לצדו או מנגד? כה דומים כנראדם אחרים, ואחד הוא צבעו של הדם.

אך ידעתי — היתה לו אמא, גם ידעתי — היה לו אב. איישם יושבים ומכבים הם את הכן שיצא ולא שב.

האם, בנך יגע ונח לו, ואני אז לבנך שם הצדעתי בין פרחי השרה הוא נרדם. כי היה היה — אדם.

ילד מאמין לעתונות רוני, בן ה-15, אהב לחכות ברחוב להרי פעת עתון הערב עם הגרוש ביד, לרכוש את העתון, לקרוא בדרך על המדרגות את ה"כתורות" — כי גאה הוא על שיוודע כבר לקרוא — ובהכנסו לדירה מכריו הוא ב"קולי קולות על החזרות. ביום הכרותו של ברנדוט מיהר הביתה, צלצל בפעמון בחזוקה ודרש בהתרגשות: "אמא, כבי מהר את הפתיליה והגידי לדודה רחל לכבות את הפרימוס! כאן כתוב: הפסקת האש".

כי המנצח? רבים הם המתלוצצים על חשבונו של בן-גוריון, בעל האמביציה לשלטון-יחיד, כבי יכול. אחד אומר, שהציעו לראש הממשלה הזמנית שלנו כתר מלכות והוא סרב, באומרו: "אינני רוצה להיקרא דויד השני"... אחר אומר: כאשר נודע לבן-גוריון, שהתזמורת הפילהרמונית הזמינה את ליאונרד ברנשטיין, כעט בן-גוריון וטען: "אני הדיריגענט".

הוא בגיוס חלקי בעיר מספרים הלצה זו: גם בגן-עדן החלו להתעניין במדינה החדשה, ששמה ישראל, ולפי הנהגה המקובלת החליטו לשגר משלחת לחקור את המצב במדינה חדשה זו. ובמי בחרו כחברי ה"משלחת? כמובן באבות המכובדים אברהם, יצחק ויעקב. ירדו האבות ישראלה ולא חזרו עוד. חיכו להם בצפייה ובכליון עינים. חודש, חודשים ואין זכר להם. חיפשו מת נב שיצא להתחקות על עקבות האבות ולא מצאו, עד שבא מתושלח הזקן והודיע שהוא מוכן ומזומן לקבל עליו את השליחות. חיכו לשובו שבוע, שבועיים וכאשר לא חזר חשבו שגם הוא הלך לאבדון. והנה, לפתע הופיע הלן, לבוש מדי צבא ההגנה לישראל, כש"הכובע הידוע עם המצחיה לראשו". מה קרה, מתושלח? השלום לאברהם, יצחק ויעקב? שאלוהו כולם. ומתושלח השיב: "אל דאגה! כולם בריאים ושלמים. הם נתגייסו לשרות מלא ואילו אני מגוייס מפאת גילי לשרות חלקי. עתה, אחר שבועיים של שמירה קבלתי חופש ל-24 שעות..."

היו גם כאלה... היה זה ביום האחרון ליציאת הבריטים מחיפה. למשרד בנק ברוקליס נכנס גיוני אחד, שוטר בריטי אלמוני, וביקש להוציא את יתרה חשבונו כבנק. מאה לירות היו שם והפקיד הוסיף לו אותם בתוספת ברכה לדרך צלחה. אך גיוני לא נחפו לצאת. הוא עמד והביט סביבו. חיפש משהו ולבסוף ניגש ולחש על אונו של הפקיד: